

A fejtetvek jellemzői és terjedése, a fejtetvesség megelőzése és irtása

A fejtetvek **előfordulása** gyakori az egész világban, válogatás nélkül megjelenik az összes korcsoportban, ám leggyakrabban a gyerekek vannak ennek a veszélynek kitéve. Évről-évre visszatérő jelenség a gyermekközösségekben, elsősorban az általános iskolákban, de esetenként az óvodákban és a bölcsődékben is.

A **fejtetű (Pediculus capitis)** szabad szemmel alig látható, kb. 3-4 mm nagyságú, ovális alakú, szárny nélküli élősködő rovar, amely a test azon részén helyezkedik el, ahol szőrzet van (hónalj, szeméremtájék és a mellkas), azonban leggyakoribb megtelepedési helye a fejbőr. Jellemző rá, hogy színét a haj színének megfelelően változtatja és a meleg, kevés fényhez jutó fejbőrön igen hamar szaporodik – így az őszi-téli sapkát viselő időszak nagyon kedvező számára. Petéit, a serkéket erős, cementszerű anyaggal szorosan a hajszálak tövéhez ragasztja. A legtöbb serke rendszerint a halánték- és a tarkótájon található. A serkék a hajszál növekedésével távolodnak a haj tövétől, így azok fejbőrtől való távolságából következtetni lehet a fertőzés időpontjára. 1 cm-nél rövidebb hajon nem képesek túlélni.

A serkékből a tetvek 7-8 nap alatt kelnek ki. Egy fejen általában ritkán van 5-10 tetűnél több – hacsak nem nagyon elhanyagolt. A fejtetű az éhezést rosszul tűri, naponta többször (5-10 alkalommal) vért szív. Kizárólag az ember vérére szívja, eközben olyan anyagokat választ ki, amelyek erős viszketést okoznak. A hívatlan vendéggel együtt élő ember a viszketés miatt erősen vakarózik, melynek során a fejbőr könnyen kisebesedhet, és bőrgyulladás alakulhat ki. A fejtetű fertőző betegséget nem terjeszt, ám a bőrsérülések a bakteriális fertőzések táptalajává válhatnak.

Mivel a fejtetű csak az emberen élősködik, a fertőzés forrása mindig a már tetves ember.

Terjedés

A fejtetű közvetlen érintkezés útján terjed, leggyakrabban úgy, hogy a gyerekek feje játék közben egymáshoz ér. A fejtetű csak a hajon képes szaporodni.

Az az általános nézet, amely szerint csak piszkos embereknek lehet fejtetűje, nem igaz, mert a fejtetű a piszkos és tiszta hajban egyaránt megtelepszik. A fejtetű nincs tekintettel, korra, rangra, nemre – egyszerűen táplálékot: vért keres.

Felderítése

Akinek gyermeke közösségbe jár, célszerű heti egy alkalommal átvizsgálni a gyermek fejbőrét. Ellenőrzéskor, illetve fejtetvességre utaló gyanú esetén a haját lazán szét kell választani.

Elsősorban a fülek melletti, illetve mögötti területet kell gondosan átvizsgálni. Mivel a tetvek a fény elől gyorsan menekülnek, ezért főleg a serkéket kell keresnünk. A serke és az élő tetű a barna és a fekete hajban szabad szemmel is könnyen észrevehető, de a világos hajúaknál már fokozottabb figyelem szükséges. A korpától való elkülönítés sok esetben elég nehéz lehet, azonban a serkét kézzel nem lehet lesepenni, míg a korpát igen. A serke a két köröm között összenyomva pattanó hangot ad, míg az elpusztultaknál vagy a kikeltéknel ez már nem tapasztalható.

Jó módszer a serkék száraz kifésülése, de jobb, ha a kissé megnedvesített haját fésüljük. Mindkét esetben sűrű fogú fésűt kell használni, ahol a fésű fogainak távolsága 0,2-0,3 mm.

A haj kifésülése a következőképpen történik: az asztalra fehér papírlapot helyezünk, föléhajolunk és a haj fésülését a nyakszirtnél kezdjük. A fésülést az első pár tetű kihullásáig vagy kb. 5 percig végezzük. Ha ezalatt az idő alatt nem sikerült egy tetűt sem kifésülnünk, az eredményt jónak ítéltjük, azaz a gyerek tünetmentes. Ajánlatos a fésülést két héten keresztül 3-4 naponként megismételni.

Irtásuk

- A tetvek eltávolítását minden gyereknél, pedagógusnál és a család többi tagjánál is el kell végezni, akiknél előfordult. A legjobb módszer a fejtetű elleni sampókkal történő hajmosás, vagy a spray alkalmazása. Jelenleg a piacon a következő sampón ill. spray található: Parasidose (sampon), Diffusil H (hajspray). Alkalmazásuk a doboz csomagolásán található. Egy csomagolást több személy fertőtlenítésére is használhatunk. Pl. egy doboz Diffusil H 10-15 gyermek tünetmentessé tételére elég. A sampókat vízzel kell hígítani, a fejbőrbe masszírozni, 3 percig a fejen hagyni, majd tiszta vízzel leöblíteni. Ezután ezt a műveletet másodszor újra meg kell ismételni. Ahhoz, hogy eredményt érjünk el, ezt a kúrát feltétlenül el kell végezni a család, osztály stb. többi tagjánál is egyidőben. Ha ez nem egyidőben történik, előfordulhat visszafertőződés. A megfelelő eredmény elérése érdekében (a túlélő lárvák likvidálása érdekében) szükséges a sampon használatát 14 nap múlva újra megismételni. Fellelhetők még a piacon egyéb fejtetűirtó szerek is, mint pl. Devos – hajzselé, Jacutin zselé, Nemoxan – kondicionáló, stb. Ezek használatát azonban mindig kombinálni kell a sampókkal használatával. Az említett szerek megvásárolhatók a gyógyszertárakban. Vannak még olyan szerek is, amiket bőrorvos írhat elő. Gyakori hiba, hogy egyesek ezeket a szereket megelőzési célból főlegesen használják. Ha a szülők értesülnek arról, hogy az osztályban fejtetű fordul elő, anélkül, hogy meggyőződnének róla, gyermekük tetves-e, főlegesen elvégzik a tetvetlenítési módszereket nem fertőzött gyermekük esetében is.
- Azokat a tárgyakat, melyek a haj kezelésére használunk (fésű, hajkefe) szintén fertőtleníteni kell, mégpedig vagy a nem repülő rovarok irtására szolgáló Biolittal, vagy klórtartalmú (Savo, Chloramin) oldatba vagy Persterilbe való áztatással.
- Legfontosabb a személyi higiénia magas szinten való biztosítása. A csoport minden tagja saját személyi higiéniai tárgyait kell, hogy használja (törülköző, fésű) és ügyelni kell arra, hogy egymás között azokat ne cserélgessék. Ugyanez vonatkozik a sapkák, kendők és egyéb fejtetővédők használatára is.